

Samspel för hälsa Finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring (SOU 2018:80)

Dnr 00305-2019

Förslag till beslut

Region Norrbotten lämnar yttrande enligt förslag.

Sammanfattning

Utredningen Samspel för hälsa- Finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring har lämnat sitt slutbetänkande. Utredningen föreslår ett författningsreglerat årligt statsbidrag till regionerna i syfte att stimulera hälso- och sjukvårdens arbete med sjukskrivning och behålla sjukfrånvaron på en stabil nivå. År 2020 fördelas statsbidrag på en miljard kronor mellan regionerna utifrån befolkningens mängd och år 2021 utifrån den nya formen av finansiell samordning. Försäkringskassan föreslås besluta om regionens rätt till statsbidrag, storleken på bidraget och årliga justeringar av beloppsnivåerna. Beslut kan inte överklagas.

Vidare föreslås att ett nationellt forum etableras för kunskaps- och implementeringsstöd i frågor som relaterar till samordningen.

Den finansiella samordningen regleras i lag och förordning som förväntas träda i kraft den 1 januari 2020.

Region Norrbotten ställer sig överlag positiv till de förslag som lämnas.

Ärendet

Bakgrund

Sjukfrånvaron i Sverige har över en längre tid karaktäriserats av en stor variation, vilket inte kan ses i andra länder i Europa. Ett flertal initiativ och ändringar i lagstiftningen har tagits för att påverka sjukfrånvaron. Ett av initiativen för att påverka sjukfrånvaron har varit överenskommelsen ”En kvalitetssäker sjukskrivning och rehabiliteringsprocess” som tecknats mellan Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och staten har funnits mellan åren 2006-2019. En försvårande omständighet är att hälso- och sjukvård respektive sjukförsäkring styrs av olika huvudmän.

Regeringen beslutade april 2017 att utse en särskild utredare med uppdrag att se över förutsättningarna för finansiell samordning mellan sjukförsäkring och hälso- och sjukvård. Utredningen tog namnet Samspel för hälsa Finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring (SOU 2018:80). Med finansiell samordning avses ett systematiskt och långsiktigt samspel mellan kostnader för sjukförsäkring och kostnader för regionernas sjukvårdsuppdrag.

Utredningens överväganden och förslag

Ny form av finansiell samordning

Utredningen föreslår att en ny form av finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och sjukförsäkring införs och utformas som ett årligt statsbidrag till regionerna. Statsbidragets storlek ska relateras till nivån på utbetald sjukpenning för de första 89 dagarna i en sjukperiod vilket är den sjukfrånvaro som hälso- och sjukvården har störst möjligheter att påverka.

Statsbidraget beräknas i relation till fastställda referensfält som är specifika för varje region. Gränserna i ett referensfält utgörs av en högsta och en lägsta beloppsnivå. Målet är att minska variation i sjukfrånvaro. För att skapa goda planeringsförutsättningar för regionerna, samt bidra till en stabil utveckling av sjukfrånvaron, anser utredningen att referensfälts nivåer bör justeras årligen och vara följsamma till befolkningsutvecklingen samt till förändringar i inkomster. Om en region minskar i befolkning och inkomster, genererar en oförändrad sjukfrånvaro ett större statsbidrag över tid.

Utredningen föreslår att Försäkringskassan beslutar om regionens rätt till statsbidrag, storleken på bidraget och årliga justeringar av beloppsnivåerna i regionens referensfält. Beslut inom ramen för regleringen av den finansiella samordningen genom statsbidrag ska inte få överklagas.

Införande och utvärdering

Utredningen föreslår ett direkt fullskaligt nationellt införande och utvärdering med före- och eftermätning. Utredningen anser att det möjliggör en lång utvärderingsperiod och uppföljning av stabilitet i inflödet till sjukförsäkringen. Vidare föreslås att år 2020 fördelas statsbidrag på en miljard kronor mellan regionerna utifrån befolkningens mängd. År 2021 lämnas statsbidrag utifrån den nya formen av finansiell samordning.

Konsekvenser för staten

Med utredningens förslag om finansiell samordning ökar statens utgifter för statsbidrag till landstingen om sjukfrånvaron sjunker. Statens kostnader för sjukfrånvaron sjunker dock i betydligt större utsträckning. Den sammanlagda ekonomiska konsekvensen för staten blir minskade kostnader.

Konsekvenser för regionerna

Regionerna ska få besked så tidigt som möjligt under budgetprocessen om de har rätt till statsbidrag det år som budgeten avser och, i sådant fall, med vilket belopp. Ett beslut om detta meddelas senast den 30 april året före det år som statsbidraget ska lämnas. Regionerna föreslås initialt få statsbidrag på en miljard kronor som fördelas utifrån befolkningens mängd. När samordningen implementerats förväntas statsbidragets storlek öka. Bidragen kommer att vara mer förutsägbara och möjliga att planera in i regionernas budgetar jämfört med riktade stadsbidrag via överenskommelser.

Statsbidraget beräknas enskilt för varje region och baseras på utgiften för sjukpenning för sjukfall upp till 90 dagar. Skälet till att statsbidraget beräknas för varje region är att det ska bli en tydligare koppling mellan statsbidragets storlek och utvecklingen av sjukfrånvaron inom den egna regionen. Beloppsnivåerna fastställs utifrån antal folkbokförda personer 16–64 år i

varje region per den 31 december 2018 och statens utgift för sjukpenning per dag med utbetald sjukpenning under perioden den 1 januari till och med den 31 december 2018. För en medelstor region för vilket statens utgift för sjukpenning ligger någonstans i mitten av referensfältet ger den finansiella samordningen ett tillskott på cirka 30 miljoner kronor. Det maximala statsbidraget för ett sådant landsting kan bli cirka 60 miljoner kronor.

För år 2020 får Region Norrbotten statsbidrag med 30,0 miljoner kronor.

Från det att finansiell samordning införs år 2020 får regionen mellan 30-48,5 miljoner kronor.

Nationellt forum för kunskaps- och implementeringsstöd

Utredningen föreslår att ett nationellt forum etableras i frågor som berör den finansiella samordningen. Den metodutveckling och de vetenskapliga framsteg som görs behöver samlas upp och kommuniceras till regionerna. I forumet bör representanter från berörda myndigheter och organisationer samt forskarsamhället ingå.

Utredningens övriga reflektioner och bedömningar

Utredningens slutsats är att den finansiella samordningen innebär ett tillskott för att regionerna ska fortsätta utveckla arbetet med sjukskrivningsprocessen. Utredningen lyfter fram betydelsen av att primärvården utvecklas i riktning mot ett förebyggande och samhällsnära arbetssätt. Det försäkringsmedicinska uppdraget bör synliggöras och stabila samverkans- och samordningsformer bör etableras med andra berörda samhällsorgan och arbetsgivare. En tidig och väl genomförd utredning och rehabilitering har förutsättningar att leda till ett minskat behov av återbesök och en minskad belastning på hälso- och sjukvården. Den föreslagna finansiella samordningen innebär att statsbidraget som regionerna får kan disponeras fritt vilket är ett steg bort från detaljstyrning och i linje med det synsätt som Tillitsdelegationen presenterat i sitt slutbetänkande (SOU 2018:47).

Bilagor:

Remissyttrande Samspel för hälsa – Finansiell samordning mellan hälso-och sjukvård och sjukförsäkring

Betänkande Samspel för hälsa Finansiell samordning mellan hälso-och sjukvård och sjukförsäkring

Protokollsutdrag skickas till:

Verksamhetsdirektör

Divisionschef Närsjukvård

Divisionschef Länsjukvård

HR-direktör

Ekonomi- och planeringsdirektör